

Sygn. VPa 313/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2013 roku

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim,

Wydział V w składzie:

Przewodniczący: SSO Beata Łapińska

Sędziowie: SSO Magdalena Marczyńska, SSR del. Urszula Sipińska-Sęk (spr.)

Protokolant: sekr.sądowy Anna Fijołek

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa S. G.

przeciwko (...) w R.

o odszkodowanie

na skutek apelacji pozwanego (...) w R.

od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie IV Wydziału Pracy

z dnia 27 października 2011r.

sygn. IV P 213/11

1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach "1", "3" i "4" w ten sposób, że:

oddala powództwo i nie obciąża powoda S. G. kosztami zastępstwa procesowego;

2. nie obciąża powoda S. G. kosztami postępowania za instancję odwoławczą.

Sygn. akt V Pa 313/11

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 16 sierpnia 2011 roku pełnomocnik powoda S. G. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S. A. w B. Oddział (...) B. w R. odszkodowania w wysokości 4.546,96 zł z tytułu zaniżenia przez pracodawcę ilości należnych akcji pozwanej Spółki w kwocie 4.126,80 zł oraz kwoty 420,16 zł odszkodowania za utraconą dywidendę od nieotrzymanych akcji wraz z ustawowymi odsetkami od daty wniesienia pozwu i kosztami zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na pozew z dnia 1 września 2011 roku pełnomocnik pozwanego (...) S. A. w B. Oddział (...) B. w R. uznał żądanie pozwu do kwoty 402,16 z tytułu dywidendy od zaniżonej ilości akcji, a w pozostałym zakresie wniósł o oddalenie powództwa podnosząc zarzut przedawnienia

Zaskarżonym wyrokiem dnia 27 października 2011 roku wydanym w sprawie IV P 213/11 Sąd Rejonowy w Bełchatowie IV Wydział Pracy zasądził od pozwanego (...) S.A. Oddział Kopalnia (...) w R. na rzecz powoda S. G. kwotę 3.775,66

zł (trzy tysiące siedemset siedemdziesiąt pięć złotych sześćdziesiąt sześć groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 22 sierpnia 2011 roku do dnia zapłaty i oddalił powództwo w pozostałej części; zasądził od pozwanego (...) S.A. Oddział Kopalnia (...) w R. na rzecz powoda S. G. kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz nakazał pobrać od pozwanego (...) S.A. Oddział Kopalnia (...) w R. na rzecz Skarbu Państwa (Kasa Sądu Rejonowego w Belchatowie) kwotę 183 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, a wyrokowi w punkcie 1 co do kwoty 420,16 zł nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowią następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Rejonowego

Powód S. G. jest zatrudniony w (...) S. A. w B. Oddział (...) B. w R. od dnia 31 lipca 1989 roku na stanowisku górnik kopalni odkrywkowej, operator koparek wielonaczyniowych i zwałowarek bezpośrednio w przodku, stale wykonujący prace elektryczne.

W dniu 03 grudnia 1998 r. aktem notarialnym Repertorium A nr (...) został dokonany akt komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego Kopalni (...) w R. w spółkę akcyjną Skarbu Państwa. Na mocy aktu komercjalizacji (§9) uprawnionym pracownikom przysługuje prawo do nieodpłatnego nabycia do 15% akcji Spółki należącej do Skarbu Państwa na zasadach określonych w ustawie o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych i rozporządzeniu Ministra Skarbu Państwa z dnia 03 kwietnia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych (Dz. U. Nr 33, poz. 200)

Postanowieniem z dnia 22 grudnia 1998 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim wpisał do rejestru handlowego Kopalnię (...) Spółkę Akcyjną w R..

W związku z komercjalizacją Przedsiębiorstwa Państwowego Kopalnia (...) powstała (...) Spółka Akcyjna. Kapitał zakładowy spółki wynosi 1.145.000.000,- złotych i dzielił się na 114.500.000 akcji imiennych

W dniu 08 lutego 1999 r. została zawarta pomiędzy Skarbem Państwa a Kopalnią (...) Spółką Akcyjną w R. umowa zlecenia nr (...) na wykonanie czynności technicznych związanych z nieodpłatnym udostępnieniem akcji uprawnionym pracownikom, w której Spółka zobowiązała się między innymi do przyjęcia oświadczeń uprawnionych pracowników w terminie do 22 czerwca 1999 r., sporządzenia ostatecznej listy uprawnionych i powiadomienia Ministra o ich liczbie oraz przyjmowania i rozpatrywania reklamacji dotyczących pominięcia uprawnionego na liście lub sprostowania danych dotyczących okresu zatrudnienia w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym.

W dniu 18 sierpnia 2005 roku powód S. G. zawarł ze Skarbem Państwa umowę nr (...) nieodpłatnego zbycia (...) akcji (...) Spółki Akcyjnej o wartości nominalnej 10 złotych każda.

W dniu 21 października 2009 roku Komisja Weryfikacyjna rozpatrzyła wniosek powoda i uznała, iż powód w okresie od 3 lipca 1989 roku do 30 stycznia 1991 roku oraz od 17 marca 1992 roku do 21 stycznia 2007 roku pracował na stanowisku rzemieślnik zatrudniony na odkrywce bezpośrednio w przodku stale wykonujący pracę elektryczną.

W pozwanej Kopalni (...) obowiązuje Zakładowy Układ Zbiorowy (...) z dnia 1 września 1992 roku. Pozwana Spółka nie kwalifikowała stanowisk pracy, na których zatrudniony był powód, do stanowisk pracy, na których praca zaliczana była w wymiarze półtora krotnym. Na skutek właśnie braku kwalifikowania stanowisk powód S. G. został zaliczony do 7 grupy uprawnionych pracowników, wyodrębnionej ze względu na łączny okres zatrudnienia w przedsiębiorstwie państwowym i Spółce.

Protokołem Dodatkowym Nr (...) z dnia 27 października 2006 roku zmieniono obowiązujący w (...) B. Zakładowy Układ Zbiorowy, m.in. w zakresie określania

stanowisk i kategorii zaszeregowania pracowników kopalni zatrudnionych na stanowiskach robotniczych i nierobotniczych. Według nowej regulacji wewnętrznej powód wykonywał pracę górniczą w wymiarze półtora krotnym

w rozumieniu przepisów Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtora krotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty z dnia 23 grudnia 1994 r. (Dz.U. 1995 Nr 2, poz. 8).

Z dokonanej w dniu 16 listopada 2006 roku przez strony układu zbiorowego (stronę związkową i pracodawcę) wykładni postanowień zawartych w Protokole Dodatkowym Nr (...) do Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy (...) z dnia 1 września 1992 roku wynika, iż wolą stron przy podpisywaniu przedmiotowego Protokołu, z uwagi na upływ terminów do składania reklamacji, co do okresu zatrudnienia w Spółce, nie było stwarzanie podstaw do weryfikowania uprawnień pracowników do zrealizowanego prawa do nieodpłatnego nabycia akcji (...) S.A.

Przy uwzględnieniu stażu pracy wyliczanego przy zastosowaniu przelicznika 1,5 powód zostałby zaliczony do 8 grupy osób uprawnionych.

Uchwała Walnego Zgromadzenia z dnia 30 października 2010 roku określiła, że kwota 238.160.000,- zł została przeznaczona na wypłatę dywidendy

W 2008 rok Kopalnia po raz pierwszy wypłaciła dywidendę w wysokości po 2,08 zł brutto za akcje. W 2009 roku S. G. otrzymał dywidendę od posiadanych (...) akcji Spółki w wysokości 2,08 zł brutto od każdej akcji. W dniu 14 lipca 2010 roku została zawarta przez strony Skarb Państwa reprezentowanego przez Ministra Skarbu Państwa a powodem 7 lipca 2010 umowa zmiany akcji.

W dniu 1 września 2010 roku została zarejestrowana spółka (...) Spółka Akcyjna połączenia (...) S.A. do Spółki (...) S.A.

W 2010 roku akcje Kopalni (...) S.A. w R. uległy konwersji na akcje (...).

Po konwersji akcji Kopalni (...) S.A. w R., na akcje (...) Spółka Akcyjna powód otrzymał 1030 sztuk natomiast gdyby prawidłowo zakwalifikowane został jego miejsce pracy otrzymałby 1.211 sztuki,

Na dzień orzekania wartość akcji (...) na rynku notowań wyniosła 20,86 zł za akcje.

We wrześniu 2011 powód S. G. otrzymał odszkodowanie z tytułu nieotrzymanej dywidendy od nieotrzymanej ilości akcji.

Dla oceny ilości akcji, które powód by otrzymał miało zdaniem Sądu Rejonowego znaczenie stanowisko pełnomocnika pozwanego zawarte w sprawie w tym fakt nie kwestionowania parytetów przeliczenia akcji na akcje (...).

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługuje na uwzględnienie w części co do kwoty 3.775,66 zł. Uzasadniona podstawa dochodzonego przez powoda roszczenia wynika z art. 471 kpc w związku z art. 300 kp.

W pozostałej części Sąd uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie i podlega oddaleniu, wobec jego spełnienia.

Sąd Rejonowy wskazał, że uprawnienia pracowników komercjalizowanego przedsiębiorstwa do nieodpłatnego nabycia akcji wynikają z art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (tekst jednolity: Dz.U. z 2002 r. Nr 171 poz. 1397 ze zm.) wynika, że uprawnionym pracownikom przysługuje prawo do nieodpłatnego nabycia, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3. Natomiast zbycie akcji odbywa się w grupach wyodrębnionych ze względu na okresy zatrudnienia uprawnionych pracowników w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym i Spółce powstałej w wyniku komercjalizacji (art. 36 ust. 4). Uprawnieni pracownicy mogli skorzystać z prawa do nabycia akcji nieodpłatnie, o ile w ciągu sześciu miesięcy od dnia wpisania spółki do rejestru złożą pisemne oświadczenie o zamiarze nabycia akcji. Nie złożenie oświadczenia w powyższym terminie powodowało utratę prawa do nieodpłatnego nabycia akcji (art. 38 ust. 1 ustawy). Zasady podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalenie liczby akcji przypadających na każdą z tych grup, tryb nabywania akcji przez

uprawnionych pracowników zawarte zostało w wydany z upoważnienia wymienionej ustawy Rozporządzeniu Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 roku (Dz. U. Nr 33, poz. 200). Na podstawie tegoż rozporządzenia uprawnieni pracownicy nabywali akcje Skarbu Państwa w równej liczbie w ramach grupy wyodrębnionej ze względu za łączny okres zatrudnienia w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym i w Spółce powstałej w wyniku komercjalizacji tego przedsiębiorstwa. Zaliczenie uprawnionych pracowników do określonej grupy następuje na podstawie udokumentowanego okresu zatrudnienia, a do komercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego i do spółki powstałej w wyniku komercjalizacji należy obowiązek wydania zaświadczeń o okresie zatrudnienia, decydującym o zaliczeniu danego pracownika do odpowiedniej grupy osób uprawnionych pod względem liczby akcji (2 ust. 2). Ustalenie okresu zatrudniania uprawnionych pracowników dokonywane było przy uwzględnienie współczynników korygujących, stosowanych do wyliczenia okresów zatrudnianie do celów emerytalnych - § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 roku a które zostało zastąpione rozporządzeniem z dnia 29 stycznia 2003 Nr 35 poz. 303.

Dalej Sąd Rejonowy podniósł, że przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury pracownikom zatrudnionym pod ziemią oraz w kopalniach siarki lub węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji transporcie obudów maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy pogłębieniu szybów i robotach szybowych a art. 37 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 ze zm.).

Kontynuując swój wywód Sąd I instancji podniósł, iż odpowiedzialność za utratę przez uprawnionego pracownika prawa do akcji, będącą następstwem niewłaściwego wykonania obowiązków przez podmioty, do których należało przeprowadzenie procesu nieodpłatnego zbywania akcji, jest odpowiedzialnością kontraktową, której podstawę prawną stanowi art. 471 kc w zw. z art. 300 kp (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2004 roku, I PK 291 / 03, OSNP z 2004 roku, nr 23, poz. 397).

Sąd Rejonowy za bezsporną w przedmiotowej sprawie uznał okoliczność, że powód S. G. został zaliczony do 7 grupy wyodrębnionej ze względu na łączny okres zatrudnienia w przedsiębiorstwie państwowym i Spółce. Na osobę uprawnioną, zaliczoną do 7 grupy, przypadały (...) akcje Spółki. Przy uwzględnieniu przelicznika 1,5 do stażu pracy powód S. G. zostałby zaliczony do 8 grupy uprawnionych pracowników, w której przypadały 1.353 akcje na pracownika, po konwersji akcji powodowi przysługiwałoby 1211 sztuki.

W ocenie Sądu Rejonowego z okoliczności sprawy niewątpliwie wynika, że pozwana Spółka dokonała wadliwego ustalenia okresu zatrudnienia powoda, uprawniającego go do nieodpłatnego nabycia akcji Spółki, bowiem nieprawidłowo określiła charakter pracy górniczej wykonywanej przez powoda i nie zaliczyła w wymiarze półtora krotnym okresu pracy wykonywanej przez niego do okresu zatrudnienia uprawniającego do nieodpłatnego nabycia akcji mimo, iż zobowiązywały ją do tego obowiązujące wyżej cytowane przepisy. Zasady ustalania tegoż okresu wynikały z norm powszechnie obowiązujących tj. Rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników (Dz.U Nr 33 poz.200), następnie zmienionym Rozporządzeniem Ministra Skarbu Państwa z dnia 29 stycznia 2003 roku (Dz. U. 2003. Nr 35, poz. 303) i z art. 37 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku - o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U z 2004 Nr 39 poz. 353 ze zm.). Z powyższych norm jednoznacznie wynika obowiązek, iż przy ustalania okresów zatrudnienia powoda należało przyjąć okres zatrudnienia w wymiarze półtorakrotnym. Prawidłowe - zgodne z prawem ustalenie okresu zatrudniania skutkowałoby przyznaniem, mu (...) nie (...) akcje, po konwersji (...) i 1030. Po konwersji różnica w należnych powodowi akcjach wynosiła 181 sztuk

Zdaniem Sądu I Instancji zachowanie pozwanej spółki należy oceniać jako naruszenie obiektywnego obowiązku uczciwego postępowania, mającego znaczenie w stosunkach między pracownikiem a pracodawcą z uwagi na dysproporcje ich pozycji w stosunkach pracowniczych. Posiadając wiedzę o przysługującym pracownikowi prawie pracodawca nie może, czynić nadużycia swojej pozycji,

Dokonując oceny wartości należnego powodowi odszkodowania z tytułu zaniżonej ilości akcji Sąd Rejonowy stwierdził, że jego wysokość w obecnej sytuacji zmieniła, co nie pozostaje bez wpływu na wartość odszkodowania za zaniżaną ilość akcji. Dokonana konsolidacja polegająca na połączenie grupy kapitałowej spowodowała przeliczenie posiadanych przez pracowników akcji, której pełnomocnik pozwanego w sposób merytoryczny nie zakwestionował. Takie stanowisko profesjonalnego pełnomocnika pozwanego spowodowało, że wyliczenie współczynnika korygującego ilość akcji zostało oparte na wyliczeniu dokonany przez pełnomocnika powoda, dając w ostatecznym rozrachunku 1211 sztuki akcji przy wyliczeniu dokonany przez pozwanego, że powód otrzymałby pakiet akcji przewidziany dla 8 grupy osób uprawnionych do ich nabycia. Po odliczeniu należnej ilości akcji od ilości otrzymanej powodowi należało się 673 sztuki więcej akcji grupy kapitałowej. Powyższe akcje nie mają jednolitej wartości i są w ogólnym obiegu giełdowym, której powód, żąda ustalenie w oparciu o kurs giełdowy z dnia dokonania konwersji. Ponieważ w dniu zamiany akcji cena ta sięgała 22,80 i była wyższa od wartości akcji z dnia orzekania, który wyniósł 20,86 zł, należało w ocenie sądu zastosować stawkę wartości akcji obowiązującej w dniu orzekania co zamknęło wartość odszkodowania kwotą 13.775,66 zł.

Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 347 ksh akcjonariusze mają prawo do udział w zysku wskazanym w sprawozdaniu finansowych wydanym przez biegłego rewidenta, który został przeznaczony przez walne zgromadzenie do wypłaty akcjonariuszom (§ 1). Wielkość kwoty przeznaczonej przez Walne Zgromadzenie spółki na wypłatę dywidendy została określona na kwotę 238.160.000,- zł, co przy wydaniu 114.500.000 sztuk akcji daje kwotę 2.08 zł przypadającej na 1 sztukę. Prawo do udziału w zysku jest bezwzględny prawem majątkowym akcjonariusza, którego nie można pozbawić ani statut ani uchwała walnego zgromadzenia. Warunkiem realizacji prawa do dywidendy jest, więc wskazanie zysku przez spółkę, która to okoliczność przedmiotowej sprawie nie budzi wątpliwości. Udział akcjonariusza w zysku (dywidenda) jakiej akcja (prawo do akcji) przynosi zgodnie z ze swym społeczno-gospodarczym przeznaczeniem jest pożytkiem w rozumieniu art. 54 kc, którego pozwany wobec nieprawidłowego wyliczenia stażu pracy pozbawił powoda.

W ocenie Sądu Rejonowego normalnym następstwem braku prawidłowej kwalifikacji stanowiska pracy powoda było przyznanie o 402 sztuk akcji mniej. Normalnym, więc następstwem tego działania jest pozbawienie powoda zysku - dywidendy za 2008 roku od utraconej ilości akcji, tym bardziej, że do chwili obecnej posiadała wcześniej przyznane akcje i ich nie pozbył się. Powód mógł, więc oczekiwać uzyskania dywidendy za utracone akcje. Nabycie akcji powoduje po stronie nabywcy nabycie praw i obowiązków względem spółki akcyjnej. Obok praw i obowiązków typu korporacyjnego powstają także prawa o charakterze czysto majątkowym. Takim prawem jest prawo do dywidendy. Prawo to nie jest, więc uzależnione od możliwości udziału w walnym zgromadzeniu, a fakt, że nabywca nie złożył akcji w spółce na tydzień przed data walnego zgromadzenia, na który dokonano podziału zysku nie pozbawia go prawa do dywidendy - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2005 roku w sprawie II Ck 162/05. Oznacza to, więc możliwość dochodzenia odszkodowania wynikającego z utraty prawa do dywidendy. Między utratą przez prawa do akcji a utratą dywidendy występuje tym samym normalny (adekwatny) związek przyczynowy. Okoliczność pełnienia przez pozwanego żadanego świadczenia zdaniem Sądu Rejonowego oznacza to, iż dochodzenie po raz kolejny tego samego świadczenia uzasadnia oddalenie powództwa w tym zakresie.

Sąd I instancji podniósł, że w Prawie Pracy instytucja przedawnienia została uregulowana w Kodeksie Pracy w art. 291. Zgodnie z treścią § 1 tegoż przepisu roszczenia ze stosunku pracy ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Dalej Sąd Rejonowy przypomniał, że Kodeks pracy uregulował instytucję przedawnienia w miarę kompleksowo, obejmując nią zarówno roszczenia majątkowe, jak i niemajątkowe, wynikające przy tym ze wszystkich stosunków pracy, bez względu na źródło ich powstania. Regulacja Kodeksu pracy, w omawianym zakresie, w dużej mierze zbliżona jest do unormowań zawartych w Kodeksie Cywilnym (por. art. 117-125 kc), a nawet w sprawach dotyczących przedawnienia roszczeń pracodawcy przeciwko pracownikowi o naprawienie szkody wyrządzonej w sposób umyślny - odwołuje się wprost do tych ostatnich przepisów (por. art. 291 § 3 kp). Ma to praktyczne znaczenie, gdyż w sprawach o roszczenia ze stosunku pracy pozwala na wykorzystywanie dorobku orzecznictwa sądowego, ukształtowanego na tle przepisów Kodeksu cywilnego i umożliwia odpowiednie stosowanie rozwiązań tego kodeksu na podstawie przepisu art. 300 kp.

Kontynuując swój wywód Sąd Rejonowy przypomniał, że pojęcie „sprawy z zakresu prawa pracy” jest przedmiotowo szersze od pojęcia „sprawy ze stosunku pracy”, obejmuje ono, bowiem również sprawy związane ze stosunkiem pracy, ale niebędące roszczeniem ze stosunku pracy. Przedmiotowa sprawa należy, więc zakwalifikować jako sprawę ze stosunku pracy. Z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne, ulegają przedawnieniu roszczenia ze stosunku pracy. Przepis ten nie wymienia roszczeń związanych ze stosunkiem pracy, do których należą roszczenia zgłoszone przez powoda -art., 291 § 1 kp. Za stosowaniem ogólnych zasad przedawnienie opowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 stycznia 2009 roku wydanym w sprawie II Pk 145/09 opublikowanym w OSNCP 2010 /15/16 Poz.187 wychodząc z założenia, że roszczenia związane z utratą prawa do nieodpłatnego nabycia akcji są (w znaczeniu procesowym) sprawami z zakresu prawa pracy w rozumieniu art. 476 § 1 pkt 1 kpc, ale jako sprawy o roszczenia związane ze stosunkiem pracy (wyrok Sadu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 1998 roku (...) 24/88 OSNAPiUS 1999 nr 17 poz 545; OSP 2000nr2 poz 312 z glosą J. B. Glosa 20000 nr 1 s. 16 z glosa M. P. oraz Uchwała z dnia 28 kwietnia 2004 roku., III CZP 2005 nr 6 poz. 105. Nie można jednak w ocenie sądu przyjąć, że obowiązki pracodawcy dotyczące procedury nieodpłatnego udostępnienia akcji były objęte treścią stosunku pracy, a tym samym, aby roszczenia wywodzone z naruszenia tych obowiązków były roszczeniami ze stosunku pracy (w znaczeniu materiaolnoprawnym). Podstawą, więc tych roszczeń stanowią przepisy prawa cywilnego (por. Uchwała Sadu najwyższego z dnia 26 lipca 1974 roku , (...) 22/74, OSNCP 1975 , nr 2 poz. 23 z dnia 26 czerwca 2003 roku III PZP 22/02. (...), nr 21, poz 511 oraz wyrok z dnia 5 maja 1999 r., I PKN 7/99 OSNAPiUS 2000 , nr 13 poz.514). Z tych też powodów podlegają one terminom przedawnienia roszczeń majątkowych wskazanym w kodeksie cywilnym (w zakresie odszkodowania z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązanie podlegaj 10 letniemu terminowi przedawnienia wynikającemu z art. 118 w związku z art. 471 kc.)

Zgodnie z treścią art. 118 kc, jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata.

Zdaniem Sądu, do roszczenia zgłoszonego przez powoda ma zastosowanie 10-letni okres przedawnienia. Takie stanowisko prezentuje Sąd Najwyższy w wyżej cytowanych orzeczeniach, które to stanowisko tutejszy Sąd Rejonowy podzielił.

Mając na uwadze powyższe rozważania i powołane w nich przepisy, Sąd zasądził na rzecz powoda S. G. od pozwanego (...) S.A. Oddział (...) B. w R. tytułem odszkodowania, kwotę 3.775,66 zł, odpowiadającą wartości utraconych przez powoda akcji Spółki.

Dokonując oceny materiału dowodowego w przedmiotowej sprawie sąd stanął na stanowisku, że żądanie powoda dotyczące utraconych korzyści w postaci niewypłaconej dywidendy należy uznać za zasadne, bowiem powód w sposób rozsądny i odpowiednim prawdopodobieństwem wykazał, że zarówno w dacie wypłaty dywidendy do chwili obecnej jest posiadaczem całego pakietu przyznanych mu przez spółkę akcji, co ma znaczenie do prawa do dywidendy. Szkoda w postaci utraconych korzyści ma zawsze charakter hipotetyczny i do końca nieweryfikalny i musi, co najmniej przez poszkodowanego być wykazana z dużym (patrz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2008 roku II PZP 10/08 OSNP 2009/9-10/112; Biul. S.N. 2008/10/23). W ocenie sądu wskazując, że jest posiadaczem przyznanych akcji należy przypuszczać, z dużym prawdopodobieństwem, że posiadałby również akcji, których mu nie przyznano.

Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że powodowi należy się kwota odszkodowania za utracone akcje w kwocie 3.775,66 zł. Natomiast o odpowiedzialności pozwanego za utracone przez poszkodowanego korzyści, wobec spełnienia w tym zakresie żądanie zdaniem Sądu I instancji powództwo podlegało oddaleniu..

O odsetkach Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c., a o kosztach procesu na podstawie art. 98 kpc, wyrażającego zasadę stosunkowego rozliczenia kosztów. Powód wygrał proces w około 80 %. Uwzględniając powyższą zasadę Sąd Rejonowy ustalił wysokość kosztów na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.). Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 roku (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) w zw. z art.

100 kpc Sąd Rejonowy nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 183,- zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, odpowiadającą opłacie od uwzględnionej części powództwa, której powód nie miał obowiązku uiścić.

O rygorze natychmiastowej wykonalności orzeczono na podstawie art. 333 § 1 pkt 2 kpc

Powyższy wyrok zaskarżył **apelacją pozwany** w części tj. w zakresie punktu 1 w części określonej kwotą 3 775,66 zł, tj. odszkodowania za akcje oraz w zakresie punktu 3 i 4 zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, tj:

1/ art. 6 kc i 471 kc poprzez błędną ich wykładnię i przyjęcie, że powód wykazał, iż wartość jednej akcji pozwanego jest wyższa od wartości nominalnej akcji;

2/ niewłaściwe zastosowanie art. 118 k.c.;

3/ niezastosowanie art. 291 §1 k.p. i przyjęcie, że 3 letni termin przedawnienia z tego przepisu nie odnosi się do roszczeń odszkodowawczych związanych z nieodpłatnym zbyciem akcji.

Mając na względzie powyższe zarzuty pozwany wniósł o:

1/oddalenie powództwa powoda w zaskarżonej części, ewentualnie o

2/ uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania;

3/ zasądzenie od powoda kosztów procesu za obie instancje wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwanego, powód wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pismem z dnia 15 maja 2012 roku pełnomocnik pozwanego wniósł o zawieszenie postępowania w sprawie na podstawie art.177 1 pkt 1 kpc. ,wskazując, że w dniu 4 kwietnia 2012 roku Sąd Najwyższy przyjął do rozpoznania skargi kasacyjne wniesione od wyroków Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. w sprawach sygn. akt V Pa 60/01 (sygn. akt SN I PK 213/11) oraz V Pa 40/11, które oparte są na takim samym stanie faktycznym jak rozpoznawana sprawa. Wobec powyższego wnioski o zawieszanie postępowania jest zdaniem pozwanego jak najbardziej zasadny.

Postanowieniem z dnia 17 maja 2012 roku Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Tryb. zawiesił postępowanie w sprawie na wyraźny wniosek stron, w oparciu o art.178 k.p.c.

Postanowieniem z dnia 28 maja 2013 roku Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Tryb. podjął zawieszony postępowanie w sprawie.

Sąd Okręgowy –Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Tryb.

zważył co następuje:

Apelacja jest uzasadniona, z uwagi na podniesiony zarzut przedawnienia roszczenia powoda.

Sąd Rejonowy wadliwie zastosował do dochodzonego przez powoda roszczenia odszkodowawczego 10-letni okres przedawnienia z art. 118 k.c.. Sąd Rejonowy wyszedł z założenia, iż roszczenie zgłoszone przez powoda nie wynika ze stosunku pracy lecz należy do roszczeń związanych ze stosunkiem pracy, co wyklucza zastosowanie art. 291 § 1 k.p. Jednocześnie z uwagi na odpowiedzialność odszkodowawczą pracodawcy opartą na przepisie art. 471 k.c., Sąd Rejonowy przyjął, iż to właśnie podstawa prawna roszczenia określa termin przedawnienia wynikający z art. 117 k.c.

Stanowisko to nie jest trafne. Sąd Najwyższy w uchwale Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego - Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych (zasada prawna) z 21 listopada 2012, sygn. akt I PZP 1/12, wydanej w analogicznej sprawie przesądził, że roszczenie o odszkodowanie od pracodawcy z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji ulega przedawnieniu na podstawie art. 291 § 1 k.p.

W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy podniósł, że obowiązki pracodawcy w zakresie procedury nieodpłatnego udostępniania akcji wynikają ze stosunku pracy, bowiem mają samodzielną podstawę w ustawie i w tym znaczeniu są niezależnie od umowy zawieranej przez Skarb Państwa z pracodawcą dla realizacji prawa pracowników do akcji. Uzasadnione jest zatem ostatecznie orzecznictwo przyjmujące, że roszczenie o odszkodowanie od pracodawcy z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji ulega przedawnieniu na zasadach określonych w art. 291 § 1 k.p. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 211/11, LEX nr 1214327; z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 213/11, LEX nr 1214328; z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 226/11, LEX nr 1214329; z dnia 14 czerwca 2012 roku, I PK 225/11, LEX nr 1219496).

Sąd Najwyższy przypomniał, że rozróżnienie na roszczenia ze stosunku pracy lub roszczenia z nim związane ma swą genezę w procedurze, a nie w prawie materialnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 lipca 2007 r., II PK 25/07, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 251). Chodzi o procesowy zakres sprawy z zakresu prawa pracy, która obejmuje sprawy o roszczenia ze stosunku pracy lub z nim związane (art. 476 § 1 pkt 1 k.p.c.). Sprawa o odszkodowanie od pracodawcy za utracone akcje wskutek niedopełnienia jego własnych obowiązków jest rozpoznawana jako sprawa o roszczenie (odszkodowanie) ze stosunku pracy. Takiej sprawy między stronami by nie było, gdyby nie został naruszony indywidualny obowiązek pracodawcy ze stosunku pracy. Zachodzi więc bezpośrednio podmiotowe i przedmiotowe związanie ze stosunkiem pracy. Nie jest to spór, w którym stosunek pracy „stał się z okazją” do nabycia akcji, gdyż przedmiotem i podstawą faktyczną żądania odszkodowania było niewykonanie obowiązku pracodawcy. Tylko niewykonanie (nienależyte wykonanie) obowiązku przez pracodawcę spowodowało, że pracownik nie otrzymał właściwej liczby akcji. Gdy roszczenie wynika ze stosunku pracy zawsze jest sprawą ze stosunku pracy. Ogólna zasada, że to podstawa prawna roszczenia określa termin przedawnienia sprawdza się więc dopiero po odpowiedzi na pytanie, z jakiego stosunku prawnego roszczenie wynika, a zatem jaka podstawa prawna stanowi podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej.

To, że z mocy przepisów dotyczących nieodpłatnego nabycia akcji powstaje między uprawnionym a Skarbem Państwa oraz prywatyzowaną spółką stosunek prawny o charakterze cywilnym nie oznacza, że niweluje on zwykłe obowiązki pracodawcy wobec pracownika, przewidziane z mocy ustawy i rozporządzenia. Składają się one na treść stosunku pracy i wynikają z uprzedniego zatrudnienia. Ich legitymacji nie stanowi zlecenie jakie pracodawca zawiera ze Skarbem Państwa.

Sprawa z powództwa pracownika o odszkodowanie z tytułu zaniżenia przez pracodawcę liczby należnych akcji prywatyzowanego przedsiębiorstwa państwowego jest sprawą z zakresu prawa pracy w rozumieniu art. 476 § 1 pkt 1 k.p.c., ściśle związaną ze stosunkiem pracy, przede wszystkim dlatego że prawo do nieodpłatnego nabycia akcji przysługujących uprawnionym pracownikom, jak i ewentualne roszczenia odszkodowawcze o naprawienie szkody odpowiadającej równowartości nieprzydzielonych akcji, zależą od stażu zatrudnienia uprawnionego pracownika. Bez stosunku pracy i wymaganego stażu pracy w prywatyzowanym lub komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym oraz u ich następców prawnych wymienione roszczenia nie mogłyby powstać (por. wyrok z dnia 6 sierpnia 1998 r., III ZP 24/98, Sądu Najwyższego OSNP 1999 nr 17, poz. 545).

Również w poprzedniej uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 19 stycznia 2011 r., I PZP 5/10, OSNP 2011 nr 1516, poz. 199), Sąd Najwyższy stwierdził że przedawnienie roszczeń odszkodowawczych byłego pracownika przeciwko byłemu pracodawcy dotyczy regulacji prawa pracy, co wyklucza sięganie do terminów przedawnienia określonych przepisami Kodeksu cywilnego, które nawet w sprawach nieunormowanych przepisami prawa pracy mogą być stosowane jedynie odpowiednio (art. 300 KP). Sąd Najwyższy uznał, iż przedawnienie w takich przypadkach podlega regulacjom prawa pracy (art. 300 KP), co wyklucza „posiłkowe” sięganie do terminów przedawnienia wynikających z Kodeksu cywilnego. Wymaga to uwzględnienia zasady prawa pracy, z której wynika 3-letni termin przedawnienia nie tylko roszczeń ze

stosunku pracy (art. 291 § 1 KP), ale także roszczeń ściśle związanych ze stosunkiem pracy w taki esencjonalnie nierozzerwalny sposób, że bez stosunku pracy i wymaganego stażu pracy w prywatyzowanym lub komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym poddane osądowi roszczenie odszkodowawcze nie mogłyby powstać.

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy należy uznać, że roszczenie odszkodowawcze powoda z tytułu utraconego prawa do akcji jako roszczenie ściśle związaną ze stosunkiem pracy ulega przedawnieniu według reguł określonych w art. 291 § 1 k.p., a zatem z upływem 3 – letniego terminu od dnia jego wymagalności.

Stosownie do treści art. 291 § 1 k.p.c. roszczenia ze stosunku pracy ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Kodeks pracy nie precyzuje bliżej pojęcia „wymagalności”. Odpowiedzi na powyższe pytanie należy zatem szukać w wykładni art. 120 k.c. w zw. z art. 300 k.p., jak również w przepisie art. 455 k.c. Z porównania przepisów art. 291 § 1 k.p. i art. 120 § 1 k.c. wynika, że początek biegu przedawnienia został w nich unormowany podobnie. W kwestii wymagalności roszczeń, w tym roszczeń ze stosunku pracy, wypowiedział się wielokrotnie Sąd Najwyższy. I tak w wyroku z dnia 25 marca 1981 roku, I PRN 6/81, LEX nr 14578, Sąd Najwyższy stwierdził, iż bieg terminu przedawnienia ustanowiony w art. 291 § 1 k.p. liczyć należy od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. O wymagalności zaś roszczenia decyduje chwila, kiedy uprawniony mógł zażądać spełnienia świadczenia. W wyroku z dnia 14 czerwca 2012r. I PK 225/11 Sąd Najwyższy wypowiedział się, że bieg przedawnienia roszczenia o odszkodowanie z tytułu utraconego prawa do akcji należy liczyć od momentu zawarcia umowy nieodpłatnego nabycia akcji. Natomiast odnośnie roszczenia o odszkodowanie za utracone dywidendy należy zweryfikować nie tylko to, czy te roszczenia przysługiwały powodowi w związku z potencjalnym przedawnieniem roszczenia głównego, ale także to, czy nie uległy one przedawnieniu na wyżej wymienionych zasadach, licząc od dat płatności poszczególnych corocznych dywidend.

Roszczenie powoda o wypłatę odszkodowania z tytułu utraconego prawa do akcji stało się wymagalne już z momentem zawarcia przez powoda ze Skarbem Państwa umowy o nieodpłatne nabycie akcji (...) Spółki Akcyjnej, co nastąpiło **w dniu 18 sierpnia 2005 roku**, a nie z chwilą zawarcia protokołu dodatkowego do zakładowego układu zbiorowego pracy nr (...) z dnia 27 października 2006 r., który deklaratoryjnie „zweryfikował” pracę jaką powód wykonywał na stanowisku operatora spycharek maszyn wieloczynnościowych na odkrywce. Powód powinien sam „najlepiej” wiedzieć, że był zatrudniony na górniczym stanowisku pracy, a zatem nie był pozbawiony możliwości zaskarżenia wadliwego świadectwa pracy lub niewydania mu właściwego zaświadczenia o okresach pracy górniczej dla celów emerytalnych, a następnie dla celów nabycia należnej mu liczby akcji prywatyzowanego przedsiębiorstwa państwowego. Powód dla dochodzenia swoich roszczeń nie musiał oczekiwać na zawarcie protokołu dodatkowego do zakładowego układu zbiorowego pracy nr (...) z dnia 27 października 2006 r. To zatem już z dniem nabycia przez powoda akcji pracowniczych, czyli z dniem 18 sierpnia 2005 roku rozpoczął bieg 3- letni termin przedawnienia tego roszczenia przewidziany art. 291 § 1 k.p. Roszczenie powoda o odszkodowanie z tytułu utraconego prawa do akcji uległo wobec powyższego przedawnieniu z dniem 18 sierpnia 2008r.

Za gołosłowny należy uznać zarzut strony powodowej co do zrzeczenia się zarzutu przedawnienia przez pozwanego. Pozwany konsekwentnie od początku niniejszego procesu zgłosił i podtrzymywał zarzut przedawnienia co do roszczenia o zapłatę odszkodowania za utracone akcje. Okoliczność, że takiego zarzutu nie podniósł co do roszczenia o wypłatę dywidendy od utraconych akcji, nie oznacza samo przez się że takiego zarzutu się zrzekł i to co do całości roszczenia. Zrzeczenie się zarzutu przedawnienia jest czynnością prawną, w której dłużnik dysponuje swoim prawem podmiotowym, a zatem ten kto takiej czynności dokonuje, musi mieć wolę zrzeczenia się tego uprawnienia. Zrzeczenie musi być więc świadome i celowe. Nie świadczy o tym także, jak chce strona pozwana, uznanie przez pozwanego części roszczenia (w zakresie wypłaty dywidendy od utraconych akcji). Należy podnieść, że uznanie roszczenia uczynione po upływie terminu przedawnienia, nie może być utożsamiane ze zrzeczeniem się zarzutu przedawnienia. Uznanie wywołuje skutki prawne w postaci przerwy biegu przedawnienia, jedynie przed upływem terminu przedawnienia. Zrzeczenie się zaś zarzutu przedawnienia jest możliwe jedynie co do roszczeń, do których upłynął już termin przedawnienia. Należy podnieść, że z dorozumianym oświadczeniem woli mamy do czynienia tylko wówczas, gdy wynika ono logicznie z określonego zachowania się. Chodzi o to, aby zamiar złożenia takiego oświadczenia woli wynikał w sposób niewątpliwy z towarzyszących mu okoliczności. W będącej przedmiotem osądu

sprawie nie ulega wątpliwości, że pozwany nigdy nie miał zamiaru zrzeczenie się przysługującego mu zarzutu przedawnienia co do wypłaty odszkodowania za utracone akcje, skoro konsekwentnie taki zarzut podtrzymywał zarówno na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego jak i drugoinstancyjnego.

Skuteczność podniesionego zarzutu przedawnienia skutkuje zmianą wyroku w zaskarżonej części przez oddalenie powództwa jako przedawnionego. Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Jedynie na marginesie Sąd sygnalizuje, że gdyby nie doszło do przedawnienia roszczeń odszkodowawczych powoda, to pozostałe zarzuty apelacyjne byłyby nieusprawiedliwione, ponieważ Sąd I instancji prawidłowo przyjął, że naprawienie szkody wynikającej z niewydania pracownikowi należnej liczby nieodpłatnych akcji prywatyzowanego lub komercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego lub utraconej części dywidendy wymaga wykazania z odpowiednio wysokim prawdopodobieństwem, że uprawniony pracownik byłby posiadaczem tych akcji w dacie ustalenia odszkodowania, co powód wystarczająco udowodnił, skoro nie wyzbył się otrzymanych akcji do dnia wyrokowania (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2008 r., II PZP 10/08, OSNP 2009 nr 9-10, poz. 112). Nie może podlegać dyskusji także to, że wedle wartości rynkowej (giełdowej) nieprzedawnionych „nieprzyznanych” pracownikowi akcji z chwili zamknięcia rozprawy należałoby zasądzić odszkodowanie pieniężne (art. 363² k.c. w zw. z art. 300 k.p. i art. 316 § 1 k.p.c.), skoro wcześniej był on pozbawiony potencjalnej możliwości zbycia akcji w jakimkolwiek innym terminie przed dniem orzekania.

Sąd Okręgowy na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu za obydwie instancje. Sąd Okręgowy uznał, iż w rozważnym stanie faktycznym szczególną okoliczność, o której mowa w powołanym przepisie jest zmiana dotychczasowej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego w zakresie stosowania okresu przedawnienia roszczeń z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji, co nastąpiło dopiero w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2012 roku w sprawie sygn. akt I PZP 1/12 , a zatem po wytoczeniu powództwa przez powoda. Z uwagi na złożoność zagadnienia prawnego przedawnienia roszczenia dochodzonego pozwem, wymagającego aż podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały w poszerzonym składzie, należy przyjąć, iż występując z pozwem powód mógł być subiektywnie przekonany o słuszności żądania, które jednak ze względu na upływ terminu nie mogło zostać zaspokojone. Okoliczność ta uzasadnia zastosowanie w stosunku do powoda art. 102 k.p.c.

Sąd Okręgowy podziela w tym zakresie pogląd Sądu Apelacyjnego w Warszawie wyrażony w sprawie VI ACA 351/12, LEX nr 1220716, w której ten przyjął, iż szczególną okolicznością wskazaną w art. 102 k.p.c. może być precedensowy charakter rozpoznawanej sprawy, albo też zmiana stanu prawnego zaszła w trakcie procesu. Taką szczególną okolicznością mogą być też rozbieżności w obowiązującym orzecznictwie.